

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ophævelse af lov om Statens Kunstfond [af Poulsgaard m. fl.].

(Lovforslag nr. 48. Fremsat 23/10 75).

Formanden:

Sammen med denne sag foretages den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om Statens Kunstfond.

(Lovforslag nr. 134. Fremsat 19/12 75).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Ministeren for kulturelle anliggender (*Niels Matthæsen*):

Som det vil være folketinget bekendt, har der tidligere i maj og november 1974 til første behandling her i tinget været to enslydende lovforslag om ophævelse af loven om Statens Kunstfond, fremsat af henholdsvis retsforbundet og fremskridtspartiet. Fra alle partiers side, bortset fra forslagsstillernes, blev der dengang taget massiv afstand fra forslagene, der ikke nåede længere end til første behandling og derefter bortfaldt. Alligevel har nu igen 4 medlemmer af fremskridtspartiet fremsat lovforslag om ophævelse af loven om Statens Kunstfond.

Ifølge den ændringslov til loven om Statens Kunstfond, der blev vedtaget som lov nr. 195 af 29. marts 1974, skal revision af loven finde sted senest i folketingsåret 1975-76. Regeringen har nu fremsat lovforslag om en yderligere udskydelse af lovens revision til folketingsåret 1976-77, hvilket lovforslag også er til første behandling i dag.

Motiveringen for en udskydelse af lovens revision er, at lovgivningen om Statens Kunstfond fortsat er under overvejelse i det i 1974 af den tidligere regering nedsatte udvalg vedrørende støtte til kulturlivet, der også skal behandle lovgivningen om Statens Kunstfond. Det forekommer mig derfor naturligt, at man nu afventer resultaterne af kulturstøtteudvalgets arbejde, der forventes i løbet af foråret 1976, forinden man tager denne lovgivning op til drøftelse.

Når hertil kommer, at det under de debatter, der i de seneste år har fundet sted både her i tinget og i kulturudvalget om lovgivning om Statens Kunstfond, fra alle partiers side, bortset fra fremskridtspartiets

og retsforbundets, er blevet tilkendegivet, at man ønsker Statens Kunstfond bevaret, om end med forskellige ændringer, så skal jeg afvise det fremsatte lovforslag og i øvrigt henvisse til fremsættelsestalen og bemærkningerne til det af regeringen fremsatte lovforslag.

Jeg vil imidlertid også gerne bruge lejligheden her til at tilbagevise den ofte fremsatte påstand, der også kommer til udtryk i bemærkningerne til fremskridtspartiets lovforslag, om, at Statens Kunstfond skulle være en hindring for en kunst i frihed. Dette er ikke tilfældet. Statens Kunstfond er derimod med til at sikre den kunstneriske frihed, idet den gennem sin støtte til kunstnerne bidrager til, at kunstnerne i deres arbejde kan følge deres kunstneriske intentioner uden på forhånd at skulle skele til, om deres værker kan afsættes. Det er og har stedse været en forudsætning for at opnå støtte gennem Statens Kunstfond, at der er tale om kunstnerisk kvalitet, og vurderingen heraf er som bekendt overladt til særligt kunstkyndige personer.

Birte Weiss (S):

Inden vi starter på en debat om Statens Kunstfond — og tidspunktet taget i betragtning bliver det næppe nogen egentlig debat — er der nok på sin plads at slå fast, at Statens Kunstfond og loven om den pr. definition altid vil vække meget stor debat. Det er noget, som er en helt naturlig følge af, at kunstfonden og vores kulturelle love i det hele taget er blevet til ud fra et ønske om, at man igennem kunsten skal være med til at flytte nogle grænsepæle dels for vores opfattelse af omverdenen, dels for vores vaneoplevelser.

I det år, der er gået, siden vi sidste gang her i folketinget drøftede Statens Kunstfond, har vi endnu en gang fået bekræftet, at denne særlige karakter ved loven om Statens Kunstfond er til stede. Det skete i forbindelse med den meget omtalte sag om støtte til Solvognens julehappening, en præmiering, eller hvad man skal kalde det, som jo netop var udtryk for, at der findes folk i dette land, som ønsker at være med til at flytte nogle af de grænsepæle, jeg talte om før, for, hvad der er kunst, og hvad der måske kan give utraditionelle oplevelser.

Det var som bekendt en beslutning, som

[Birte Weiss.]

afstedkom en næsten hysterisk debat og i hvert fald også et lidt aparte handlingsforløb omkring udbetalingen af støtten, og om ikke andet, så har Solvognen kunnet glæde sig over, at folketingets medlemmer var nogle meget engagerede og aktive deltagere i den happening.

Når jeg trækker det frem, er det i og for sig kun for at understrege, at de mennesker, som sidder og administrerer støtten igennem Statens Kunstfond, hverken må eller bør underkaste sig udtalte eller udtalte krav om, at man ved fordelingen af støtten igennem Statens Kunstfond skulle gå ud fra, hvad der var hensigtsmæssigt, hensigtsmæssigt set i forhold til ikke at provokere befolkningen, ikke ligesom at være med til at skabe yderligere debat om vores generelle kulturstøtte.

Og så har vi endnu en gang et lovforslag fra fremskridtspartiet om, at man skal ophæve Statens Kunstfond, og vel at mærke et forslag, som alle med usvigelig sikkerhed ved ikke kan blive vedtaget, fordi vi gentagne gange har drøftet det herinde. Vi kender lovforslaget på forhånd. Den eneste motivering, man derfor kan forestille sig, fremskridtspartiet har for endnu en gang at tage den sag op, må være den tanke, som man jo godt kender i den almindelige debat, der går ud på, at det i demagogiens ABC ofte er sådan, at hvis man gentager en forkert påstand tilstrækkelig mange gange, så kan den godt gå hen og komme til at virke som en sandhed.

Det, jeg sigter til her, er det, som fremskridtspartiet gang på gang har sagt i forbindelse med Statens Kunstfond, at det i virkeligheden er en støtte til nogle ganske få privilegerede. Det er jo ikke rigtigt, for netop en stor del af de penge, Statens Kunstfond bruger, bevirker, at en lang række mennesker, som ellers ikke ville få del i kunstneriske oplevelser — her tænker jeg på de penge, der bliver brugt til ophængning af kunst og opstilling af kunst rundt omkring i offentlige institutioner — de får det ad denne vej.

Det andet lovforslag, vi har til behandling, er også ved at være en genganger. Det er regeringens forslag om en udskydelse af den generelle ændring af kunstfondloven. Motiveringerne har for regeringen været lidt

forskellige i tidens løb, og den motivering, vi har denne gang, er, at man afventer, som ministeren sagde, den betænkning, der skal fortælle om, hvordan man generelt skal foretage omrokeringer af kulturstøtten. Jeg vil, uden overhovedet at skulle tage hul på en debat om, hvad vi til sin tid skal drøfte, sige, at det vil nok være en fordel, hvis man i en debat, inden vi når så langt, prøver på også offentligt og med offentligheden at drøfte, dels om der skal være flere penge med i det — det mener jeg der skal — dels om man skal ændre selve principperne for, hvordan vi fordeler også pengene fra Statens Kunstfond.

Kaj V. Andersen (V):

Venstre tager pure afstand fra det af hr. Poulsgaard fremsatte lovforslag. Det er nu tredje gang, vi har den glæde at gøre det, og jeg nægter med én eneste yderligere bemærkning at bidrage til hr. Poulsgaards evindelige publicitykampagne.

Mette Madsen (V):

Lovforslaget om udsættelse af revisionen skulle jeg tage for venstre, og jeg kan sige, at på venstres vegne kan jeg tilslutte mig ministerens forslag om at udsætte revisionen af loven om Statens Kunstfond endnu et år. Jeg bøjer mig for ministerens begrundelse, at vi må afvente redegørelsen fra kunststøtteudvalget, men jeg kan nu alligevel ikke tilbageholde et lille suk over, at vi endnu ikke har set bare den delbetænkning, der så længe har været stillet os i udsigt.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Her er to lovforslag, og det første er fremskridtspartiets lovforslag, der er identisk med et lovforslag, som oprindeligt er udarbejdet af retsforbundet og senere gentaget af fremskridtspartiet. Jeg havde lyst til at henvise til Folketingets Forhandlinger, 2. samling 1973-74, spalte 6460, og til 1. samling 1974-75, spalte 2152, hvor man kan læse det radikale venstres afvisning af dette forslag.

Nu kan jeg se, at hr. Poulsgaard ikke har gjort sig den ulejlighed at være til stede under behandlingen af det lovforslag, som han selv har fremsat, og som han mener han kan spille tingets tid med. Det må være ganske overordentlig vigtige ting, han har for. Det kan selvfølgelig ikke være sådan

[Bernhard Baunsgaard.]

noget som, at en eller anden journalist har bedt om at få tid til at tale med ham. Men svaret er fortsat — og jeg går ud fra, man nemmere kan opfatte det mundtligt end skriftligt i fremskridtspartiet — at vi afviser dette forslag totalt.

Må jeg derefter komme med nogle bemærkninger til det lovforslag, som ministeren har fremsat om revisionen. Det er desværre også en gang. Det er jo ikke første gang, vi udsætter revisionen, men der er dog i hvert fald for dette den begrundelse, at der er nedsat et udvalg, som skal komme med en indstilling, og den venter vi på. Der er altså en fornuftig begrundelse for det.

Ministeren kom med nogle bemærkninger, som jeg var glad for at høre, og som jeg gerne vil gentage. Jeg gør det, så godt jeg kan og så vidt muligt ordret. „Statens Kunstfond er skabt“, sagde kulturministeren, „for at sætte kunstnere i stand til at arbejde, uden at de på forhånd skal skele til, om de værker, de producerer, kan sælges, og man har overladt tildelingen af støtten til et udvalg, der er gjort så godt, som det nu engang kan gøres, idet det jo først og fremmest er kunstnere, man har tænkt at sætte ind i det, og deres vurderingsgrundlag skal alene være kvaliteten“. Den socialdemokratiske ordfører føjede til her, at det naturligvis aldrig kunne komme på tale, om det var hensigtsmæssigt eller ikke hensigtsmæssigt for det bestående samfund eller et flertal i det bestående samfund. Det glæder mig ganske overordentligt, at det bliver understreget både af kulturministeren og af den socialdemokratiske ordfører.

Så håber jeg, at ministeren hurtigst muligt opgiver det, hvorom en anden af hans partifæller har sagt: hvis dette ikke er grundlovsbrud, så er det i hvert fald på kanten af grundlovsbrud, netop dette, at i et tilfælde, hvor der var tale om en støttet kunst, da ville man ikke udbetale støtten, før man havde ladet en jurist afgøre, om det var forsvarligt, at vi udbetalte pengene. Jeg finder, at dette — hvor jeg er helt enig med det socialdemokratiske medlem, det var hr. Ejler Koch, der sagde, at hvis dette ikke er grundlovsbrud, så er det i hvert fald på kanten af det — jo er indførelse af forcen-sur. Men det glæder mig, at vi kan vente, at det hurtigst muligt bliver ophævet.

Måtte jeg ikke bede om, at ministeren meget alvorligt overvejer det, som er skrevet i slutningen af bemærkningerne til ministerens forslag om udsættelse af revisionen af loven om Statens Kunstfond, nemlig en overvejelse af de livsvarige ydelser, der findes på finansloven. Jeg vil naturligvis ikke på nogen måde udelukke, at vi i nogle tilfælde skal udbetale disse særlige hædersgaver til meget store kunstnere. Jeg kunne vel måske lidt maliciøst tilføje, at der jo også er den rare ting ved disse livsvarige ydelser, at de jo gives som den store hovedregel til kunstnere på et tidspunkt, hvor der ikke hverken med hr. Poulsgaard eller andre kan opstå diskussioner om, hvorvidt det er store kunstnere. Men alligevel glæder det mig, at ministeren vil overveje, om vi ikke bør bruge de penge, som vi kan få, som vi kan ofre på kulturelle formål — og sådan opfatter jeg ministerens bemærkninger — til først og fremmest at give støtte til udøvende kunstnere, uanset om vi vil komme i den situation, at vi så naturnødvendigt, når det er kvaliteten, der er afgørende, kommer til at give det til kunstnere, hvis opfattelse ikke falder sammen med det helt enormt store flertal i samfundet.

Lembourn (KF):

Jeg skal lige først oplyse, at da centrumdemokraternes ordfører ikke kan være til stede, så taler jeg på begge partiers vegne, altså også det konservative folkepartis.

Fremskridtspartiets forslag har vi her i salen tidligere afvist, og det gør vi stadig. Det konservative folkeparti er tilhænger af, at vi fører en aktiv kulturpolitik. Vi har tilsluttet os alle de kulturpolitiske forslag, som har været fremsat og vedtaget her i folketinget, og det agter vi stadig at gøre, så derfor kan vi altså helt afvise fremskridtspartiets forslag.

Derimod er vi enige med ministeren i, at det er rimeligt, at vi udsætter revisionen til næste folketingsår. Der er ved at komme en offentlig debat i gang om kulturpolitikken, og det er glædeligt. Denne offentlige debat skal vi have, kunstnerne deltager i den, kunstnernes organisationer deltager i den, og det er rigtigt, at vi kommer igennem den, før folketinget får sin debat. Derfor skal vi først have den endelige debat om disse love i næste folketingssamling.

[Lembourn.]

Det konservative folkeparti har givet sit bidrag til denne debat. Vi må erkende, at der beklageligvis er en folkelig modstand imod vores kulturpolitik. Det er desværre ikke sådan, som det var, dengang vi vedtog loven om Statens Kunstfond i 1964-65. Da var der et enigt folketing bagved. Det er der desværre ikke mere. Det er nu engang demokratiets betingelser, at vi jo ikke her i folketinget vedvarende kan gennemføre en lovgivning, som måske et flertal i befolkningen er imod. Derfor er vi nødt til at drøfte, om vi har gjort fejl, om der har været ting i den lovgivning, vi har vedtaget, som vi i dag må erkende måske ikke var ganske rigtige. Det er muligt, og derfor har vi altså i den offentlige debat fremlagt vores generelle synspunkt, nemlig at efter vores opfattelse er målsætningen for kulturpolitikken at skabe flest mulige møder mellem kunst og publikum, at slå en bro over den kulturkløft, man bestandig snakker om. Det må være et af de væsentligste mål i kulturpolitikken.

Derfor har vi i den offentlige debat rejst det spørgsmål, om der på visse områder er mulighed for at demokratisere vores kulturpolitik. Det vil vi gerne være med til at drøfte, og det er muligt, at der er visse steder, hvor vi skal ændre i den.

Men hovedsagen, hovedprincippet, for os, er, at vi ønsker at bevare vores kulturpolitik. Den har eksisteret i hundreder af år. Man kan ikke forestille sig et lille land som Danmark, et så lille sprogområde, uden en kulturpolitik. Uden en kulturpolitik havde vi intet teater, vi havde ingen film, vi havde ingen litteratur. Det er jo sagen, og derfor må vi naturligvis gennemføre en kulturpolitik. Men vi kan diskutere metoderne, når vi kommer frem til at skulle revidere loven, og dér har vi synspunkter, som vi gerne vil fremlægge, og det vil vi gøre på rette tid og sted.

Det skal da også lige siges, at det ville være latterligt, om vi her i dag i huj og hast begyndte at revidere en lovgivning, hvor de ekspertgrupper, der sidder og arbejder med det, ikke har færdiggjort deres arbejde. Hverken kulturstøtteudvalget eller bogudvalget er færdigt, og det ville være aldeles tåbeligt, om vi nu hen over hovedet på de mennesker, vi har bedt om at arbejde med

disse ting, vedtog en lovgivning. Vi skal naturligvis afvente, hvad der kommer af betænkninger, og de kommer i de kommende måneder, så vi har sommeren til at gennemføre denne offentlige debat.

Må jeg så lige sige til fremskridtspartiet til sidst: der kan sikkert hentes stemmer på dette bestandige angreb på vores kulturpolitik; det kan der uden tvivl. Men jeg er ked af, at man ikke fra fremskridtspartiets side samtidig oplyser befolkningen om, hvor små penge det drejer sig om. Det er latterlig små beløb, der ydes i Danmark til kulturpolitikken. Sammenligner vi med, hvad der i forhold til de offentlige indkomster i de lande, som ligger os nær i Europa, ofres, så hører Danmark til et af de lande, hvor der ofres mindst, og det er jo bitte, bitte, bitte små beløb.

Skal vi virkelig hidse os så voldsomt op over disse småbeløb? Men fremskridtspartiet udnytter det hver eneste gang i et fidusforsøg på at samle stemmer på det. Jeg synes, det er en billig form for politik, og jeg kan ikke forstå, at man vil blive ved med det.

Jeg kan ikke det nøjagtige beløb — det er muligt, ministeren kender det — men så vidt jeg ved, så er det et eller andet med 1 kr. 50 øre pr. skatteborger om året, som ydes til Statens Kunstfond, og det vil man virkelig tvinge folketinget til at stå her nu igen og diskutere. Det er latterligt.

Jeg vil gerne slutte med et citat. Det er ikke, fordi jeg er begejstret for enevælden, men der var ind imellem enevældige konger, som undertiden sagde noget fornuftigt. For godt og vel 170 år siden befandt Danmark sig også i en økonomisk krise, endda sådan at man gik bankerot. Frederik den 6. havde det meget kedelige job at skulle stå for den sag, og hans gehejmekabinettsministre kom alle og hviskede ham i øret: nu skal du spare dér, nu skal du spare dér, og nu skal du spare dér, og det bøjede han sig for. Men da der endelig kom en og sagde, at der også skulle spares på kulturen, så svarede han: nul, på dette område sparer vi ikke, for nok er vi blevet fattige, men der er ingen grund til, at vi også skal være dumme.

Kristine Heltberg (SF):

For det første vil jeg sige, at fremskridtspartiets gentagne forslag kommer på et meget uheldigt tidspunkt, synes jeg nok. Vi

[Kristine Heltberg.]

ved jo, at der er en hel del udvalgsarbejde o. lign. som er i gang netop omkring alle de problemer, der er forbundet med kunststøtte, og så er det mildest talt upassende, synes jeg, overhovedet at genfremsætte dette evindelige forslag, som man jo ved at der ikke kan skabes stemning for.

For det andet vil jeg sige, at jeg synes, det er noget, som vi måske burde tage en lille smule alvorligt, hvorfor fremskridtspartiet bliver ved med at fremtøre med dette håbløse forslag. Sagen er jo den, at der desværre — og det må vi jo sige, at også vi på venstrefløjen har vores medskyld i — er kommet en ganske alvorlig krise inden for hele det område, der hedder Danmarks kulturliv.

Én ting er givet, og det tror jeg der er almindeligt flertal for både her i salen og i befolkningen, at i et land som Danmark må det være det offentlige, der påtager sig den rolle, som høvdinge, konger, mæcener, rigfolk o. lign. kunne tage i mindre demokratiske eller endnu mindre demokratiske samfund end det danske. Det er givet, at ingen eksperimenterer, ingen kunst, kan finde sted og nogen sinde har kunnet finde sted, uden at man har skaffet de mennesker, der havde særlig talent for nye veje og for spændende løsninger og har kunnet glæde deres medmennesker, deres kammerater, arbejdsfred. Det er så indlysende at jeg tror, alle mennesker kan begribe det.

Men når man overhovedet kan rejse et spørgsmål omkring denne funktion, denne mæcenfunktion, som det offentlige skal have, så er det selvfølgelig, fordi der er kommet en kløft, der er udtryk for den disharmoni, den krise, der behersker samfundet i alle henseender. Den vil naturligvis slå igennem på kulturområdet, som er umådelig følsomt. Jeg vil kalde det for en del af overbygningen, men vi kan også lade være med at bruge den slags udtryk, som måske ikke alle kender. Det er ganske givet, at vi dér mærker, hvordan krisen imellem de forskellige samfundslag, krisen i samfundsforholdene, slår kraftigt igennem. Det, der har været fejlen, er, at man har haft en meget ensidig støtte til nogle ganske bestemte grupper af kunstnere, og man har helt glemt det store folkelige behov for kunstnerisk udfoldelse.

Jeg er derfor i og for sig taknemlig over,

at ministeren endnu en gang udsætter fremsættelsen af et fuldt færdigt forslag ved at foreslå en udsættelse af kunstfondslovens revision. Det kan ikke nytte noget at komme frem med det, så længe denne debat er så umoden og ufærdig, at populistiske stemninger som dem, fremskridtspartiet rider på i øjeblikket, overhovedet kan slå igennem i befolkningen. Det må jo være en opgave for landets regering, og det må i høj grad være en opgave for dem, der synes, at det er folkets sag, vi skal tale herfra, at slå igennem med nogle lovforslag, der på en helt anden måde åbner vejen for en egentlig støtte til den kunstneriske udfoldelse for landets befolkning som helhed uden af den grund at slå ned og ødelægge det eksperimenterende, det væsentligt fornyende. Det skal også have støtte.

Så længe vi ikke har fundet ud af det vanskelige, hvordan vi yder en støtte til folkets almindelige adgang, den enkelte mands, den enkelte gruppes fælles og individuelle kunstneriske mulighed for at ytre sig, synes jeg ikke, situationen er helt moden til at komme med små rettelser og små forbedringer, som måske kun vil gøre ondt værre. Lad os få en bred debat, lad os få ikke blot nogle udtalelser fra disse sikkert udmærkede faglige udvalg. Lad os først og fremmest få en bred debat, som får den populistiske og kulturfjendske stemning, som midlertidigt har været et udtryk for den utryghed og uro, der har været i samfundet, slået ned og afløst af en virkelig positiv debat, og så skride til en egentlig støtte for kunst og kultur her i landet.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Vi har to lovforslag til behandling.

Kort om det første lovforslag, forslag til lov om ophævelse af Statens Kunstfond. Kristeligt folkeparti er ikke tilfreds med kunstfondens virke, men udvalgsarbejdet, der kommer som baggrund for det af ministeren fremsatte forslag, og kulturministerens redegørelse vil være afgørende for vor stilling til kunstfondens virke, og vi kan derfor ikke medvirke til kunstfondens ophævelse på nuværende tidspunkt som af hr. Poulsgaard m. fl. foreslået.

Så om forslaget til lov om ændring af lov om Statens Kunstfond. Ved behandlingen af et tilsvarende lovforslag i 1974 gav kriste-

[Inger Stilling Pedersen.]

ligt folkeparti sin tilslutning til udskydelse af revisionen, dels under henvisning til den økonomiske situation, dels fordi vi fandt det rimeligt at afvente resultatet af det i 1974 nedsatte udvalg, som bl. a. havde til opgave at gennemgå støtteordningerne under Statens Kunstfond.

Da ministeren i den skriftlige fremsættelse af lovforslaget giver tilsagn om en almindelig redegørelse for principperne i lovgivningen om Statens Kunstfond, og da vi på dette tidspunkt vil få lejlighed til en grundig debat om Statens Kunstfonds fremtidige virke, kan vi støtte det foreliggende forslag om en revisionsudsættelse til folketingsåret 1976-77.

Hanne Reintoft (DKP):

Vi må selvfølgelig også på det bestemteste afvise fremskridtspartiets forslag om at ophæve lov om Statens Kunstfond.

Vi må også endnu en gang spørge, om vi ikke kan blive fri for alle disse flokklere, disse forslag altid er ledsaget af, nu senest igen flokklere om, at kunsten trives bedst i frihed. Frihed er selvfølgelig et meget vidt begreb, og der skal måske også en vis nuanceret holdning og en vis evne til at gennemtænke dette begreb til, hvis man skal forstå det, og det er der nok ingen der mistænker hr. Poulsgaard for at have, men så kunne han måske holde igen på lovforslagene.

Økonomisk uafhængighed er jo meget tit en absolut forudsætning for frihed. Hvis den økonomisk underlegne ikke har eksistensmuligheder, så eksisterer friheden jo overhovedet ikke som begreb. Det giver da også sig selv, at hvis ikke mindst vore unge kunstnere skal have en mulighed for at folde sig ud, så må de i hvert tilfælde have det sådan, at de kan eksistere. Vi er jo desværre meget langt fra at kunne tale om frihed og lighed, fordi vi ikke kan sikre dem den virkelige økonomiske uafhængighed.

Disse primitive frihedsbegreber, fremskridtspartiets lufter, det bliver jo bare den stærkeres ret, og det bliver til en industrialiseret popkultur, som vi i forvejen har nok af, og som åbenbart også på visse medlemmer herinde øver en særdeles uheldig indflydelse.

Med hensyn til ministerens forslag vil jeg gerne sige, at vi godt vil gå med til en ud-

skydelse af revisionen. Vi er for så vidt ikke begejstrede — dér må jeg komme ind på lidt af det samme som fru Kristine Helberg. Når vi siger ja, så er det under hensyn til de politiske betingelser, fordi også vi ved, hvor ugunstige vilkår vi har i folketinget for øjeblikket til en progressiv debat. Vi siger også ja, fordi vi ved, der er et udvalg, der arbejder med spørgsmålet, og endelig siger vi ja, fordi vi har fået løfte om en nærmere redegørelse.

I den forbindelse vil jeg dog godt understrege, at vi finder, at rådighedssummen efterhånden er udhulet, som så mange andre beløb inden for hele den statslige bevillingspraksis, og vi mener, det meget snart må tages op til en løsning, hvis kunststøtten stadig væk skal have en virkelig mening og ikke bare blive noget, vi siger vi har, uden at vi sikrer den frihed, vi netop snakkede om før, til at komme til at folde sig ud kunstnerisk til gavn og glæde for hele samfundet.

Men når det er sagt, så vil vi da også meget gerne tage en fornyet debat om mål, midler og veje i det hele taget med vores kunststøtte. Dér er jeg også enig i, at det, vi skulle debattere, skal debatteres på grundlag af den reaktion, det kan lykkes nogen at piske op i befolkningen. Hvad er det, vi har gjort galt med vores kulturliv? Jeg kan da godt sige, at også mit parti i det hele taget meget gerne vil tage en meget bred folkelig diskussion og en diskussion med socialdemokratiet om de forhold, for jeg tror ikke, vi kan frasige os et ansvar for i arbejderbevægelsen, at netop denne reaktion, der er vokset op i vores samfund, også hænger sammen med det kulturliv, som vi ikke har fået til at folde sig ud som alment eje, hele det kulturgrundlag og idégrundlag, vi ikke har fået skabt, hverken i vores skole, på vores arbejdspladser eller i vores samfundsmæssige væren ud over arbejdstiden. Jeg tror, at hvis vi virkelig skal løse også noget af den politiske krise, så har vi også meget at gøre op med os selv, hvordan vi bruger såvel lov om kunststøtte som hele vores kulturdebat til at skabe et samfund, hvor kunsten bliver alment eje. Der er dog også erfaringer for i verdensmålestok, at når kunsten bliver alment eje, så vil folket også forsvare sin kunst og sine udøvende kunstnere. Og det er faktisk derhen, vi skal, hvis vi nogen

[Hanne Røntoft.]

sinde skal lave noget, der virkelig indeholder kunstens frihed i forhold til menneskene i vores samfund.

Wilhelm (VS):

Til regeringens forslag om udsættelse skal jeg blot sige, at som situationen er, kan VS støtte dette forslag. Der vil måske så blive lejlighed til at inddrage sammenligninger — måske endda erfaringer — med ordninger, der findes andre steder. Jeg tænker især på den nye norske kunstnerlønsordning, som jo er en spændende nydannelse.

Om fremskridtspartiets forslag vil jeg sige, at kunstfonden er for os at se kun et lille bitte hjørne af de samlede kulturelle bevillinger. Men den repræsenterer nok alligevel sammen med et par andre ordninger det mindst konservative hjørne i disse bevillinger af den simple grund, at sådan som den skal administreres, så er der tale om at give til bestemte formål, der vurderes i hvert enkelt tilfælde; der er ikke den automatik i det, som der er med hensyn til mange af de andre, noget større kulturelle bevillinger.

Selv dette mindst konservative hjørne er karakteriseret ved efter vores bedømmelse, at langt den mindste del af de bevillinger, der ydes over kunstfonden, har, hvad VS ville kalde en berettigelse. Hvis man ser på, hvordan disse penge fordeler sig, så er det efter vores bedømmelse langt den største del, der går til støtte for en borgerlig finkultur, som i de fleste tilfælde vel endda klarede sig foruden.

Men der er undtagelser, og de er væsentlige. Hr. Lembourn sagde heroppefra for et øjeblik siden, at han fandt det latterligt at blive ved at diskutere noget, hvis samlede ramme var af størrelsesordenen 1 kr. 50 øre pr. indbygger her i landet. Jeg ved nu ikke, om det skal være kriteriet for, om ting er latterlige. Jeg synes sådan set, at det er al ære værd, at man gider diskutere ting, selv om der ikke er de store penge i det. Og jeg synes for så vidt også, at de konservative skulle være nogle af de sidste til at bruge det argument, eftersom de meget heftigt for ikke så forfærdelig længe siden deltog i en debat om noget, der vedrørte en bevilling på 0,4 øre pr. indbygger her i landet, nemlig de berømmelige 20.000 kr. til Solvognen. Det synes jeg er i orden. Jeg synes ikke, at pen-

genes størrelse skal være kriteriet for, om en ting kan være væsentlig eller ej.

Denne bevilling til Solvognen var netop en af de undtagelser, som jeg lige nævnte, som er undtagelser fra den almindelige støtte til borgerlig finkultur, som disse penge hovedsagelig bliver brugt til. Det er en undtagelse — og der er flere af dem — som berettiger ud over deres egne beløb, bl. a. af den grund, at de ud over at repræsentere noget eksperimenterende og noget nyt også kommer til at afstikke klarere, end det meget tit ellers sker: hvor går grænserne for det borgerlige frisind? Hvor går grænserne for det socialdemokratiske frisind? I den henseende må man nok sige, at sjældent er så få penge givet så nyttigt ud til at få afstukket sådanne grænser som de 20.000 kr., der var tale om dér i foråret.

Om den sag i øvrigt og dens egnethed til bedømmelse af berettigelsen af bevillinger over kunstfonden, synes jeg da også, det er værd at sige, at de indvendinger, der var fremme dengang om, at ingen rigtig vidste, hvad det var, de penge var givet til, og at ingen rigtig havde set det teater fra ende til anden, hvilket jo ingen kunne, da det foregik samtidig forskellige steder, det kan man, hvis man er interesseret, råde bod på nu, idet — og så vidt jeg ved, med støtte fra en del af den bevilling — filmene fra det pågældende gadeteater og aktionsteater jo er samlet til en film på en times tid, der hedder „Dejlig er den himmel blå“, og som folk burde gå hen og se, hvis de tidligere har interesseret sig for den sag. Man vil nok dér opdage, at det, som den bevilling i sin tid blev givet til, i dag er i fuld gang med at blive berømt rundt omkring i den større verden, hvad enten man kan lide det eller ej, som det mest omfattende, det mest velgennemførte gade- og aktionsteater, der nok har været nogen steder nogen tid. Det er jo altså her, hvor man herhjemme repræsenterede en sådan småtskårenhed langt, langt ind i socialdemokratiet, at man havde ondt af en bevilling på de sølle 20.000 kr.

Den slags undtagelser — der er som sagt heldigvis nogle få flere af dem — er i VS' øjne nok berettigelse til, at vi selvfølgelig ikke kan stemme for fremskridtspartiets forslag. Men jeg vil igen sige, at det er undtagelser, at bevillinger fra Statens Kunstfond egentlig efter vores mening opfylder et ide-

[Wilhjelm.]

elt formål. Vi synes alligevel, at disse undtagelser er tilstrækkelige og tilstrækkelig vigtige til, at så må vi tage det øvrige med.

Eva Rothenborg (FP):

Da hovedaktøren ikke var i stand til at blive og medforslagsstillerne, eller skal jeg kalde dem statisterne, heller ikke var at finde, så er jeg trådt ind som dubleant med meget kort varsel. Derfor må jeg så også med en omskrivning af en episode fra Det gamle Testamente sige, at røsten er Pouls-gaards, men ordene bliver Evas.

Vi er selvfølgelig ikke uvante med at blive foreholdt vor, er det ikke populistiske holdning, det hedder, til kunst og kultur, dette undefinerbare begreb, som i stigende udstrækning bliver brugt som et middel i den politiske propaganda. Dertil føjes at fremskridtspartiet er kulturfjendsk, at vi er modstandere af kunsten osv. Fjendske er vi, ja, men kun over for den kendsgerning, at det skal være nogle få statsudpegede forstå-sig-på'ere, der skal fortælle befolkningen, hvad der er kunst, hvad der kultur, og hvad der ikke er det. Det er som i så mange andre tilfælde det statsprægede overformynderi, vi er modstandere af, et overformynderi, der sniger sig tættere ind på os hver eneste dag, med det formål faktisk at gøre os til slaver i en falsk fornemmelse af tryghed. Det er betegnende, at der på et tidspunkt, hvor man plæderer for langt større folkeligt engagement i forskellige samfundsspørgsmål, samtidig i stigende grad nægter befolkningen en selvstændig stillingtagen til problemerne, og ikke mindst, hvad deres pengemidler skal gå til.

I rapporten fra kunstfonden siges det, at loven om Statens Kunstfond ikke var tænkt som erhvervsstøtte, men til fremme af dansk skabende kunst, og dertil føjedes det så af en af ordførerne: men dog uden at skele til afsætningsmulighederne for den.

Se, kunst er et håndværk som alle andre, og det at kunne leve af et håndværk, det kræver en kunnen, der gør håndværk salgbart i konkurrencen med andre udøvere af samme håndværk. En gammel, nu afdød dansk kunstner, Johan Rohde, sagde engang i forbindelse med, at han blev tildelt Thorvaldsenmedaljen, at alle de forskellige moderne ismer i virkeligheden er et skalke-

skjul for, at de ikke kan deres håndværk. Han var far til den nuværende chef for det kgl. teater.

Det er derfor efter vores opfattelse — og den har vi jo sådan set lovhjemlet ret til at have og udtrykke på vegne af de vælgere, der har placeret os i dette hus — at Statens Kunstfond både er endt som en slumrepølle for kunsten og er benyttet til formål, der direkte strider imod hensigtsparagraffen om skabende kunst. Der kunne man med fuld ret nævne bl. a. Solvogner, som nu er blevet betegnet af fru Birte Weiss som at kunne flytte grænsepæle, og af hr. Wilhjelm, at det var den snæversynede småtskårenhed, der bagefter gav sig udtryk i fjendtligheden imod kunststøtten. Da kan man jo bare og må sandsynligvis også bare sige: ja men det sete afhænger af øjnene, for det er jo ganske givet et udtryk for den folkelige reaktion, som deles af meget brede kredse af befolkningen, når reaktionen imod støtten har været, som den var.

Naturligvis kan man jo godt, hvis man går ind på tanken om ophævelse, spøgefuldt forestille sig en tilbagevenden til — det har også været nævnt — rokokotidens private understøttelsesvirksomhed og fremmale et billede af en musikalsk soiré hos greven af Dyrehavsbakken, eller hvordan man nu skal sige det, hvor kulturministeren med knæbukser og kalvekrøs og sin uundværlige kridtpibe sidder og lytter til opførelsen af den sidste nye kakofoni. Det er dog ikke så langt, vi skal. Dette også kun sagt i spøgefuldhed.

Men når vi foreslår en ophævelse af kunstfonden, er det i erkendelse af, at der i de 12 år, der er gået siden lovens gennemførelse, faktisk er sket en ændring af kunstens stilling i befolkningens øjne. Skal den i det hele taget reddes fra den stigende fjendtlighed, som også hr. Lembourn nævner, og som vil være dræbende for kunstens stilling, så må dens vilkår ændres fra at være en statsdomineret rugekasse for gennemførelse af det, der på et eller andet tidspunkt vil blive politisk kunst, og som vi møder det i folkedemokratierne. Nu er tidspunktet kommet til at lade folk selv få lov at afgøre, hvad der er kunst. Derom er meningene så mangfoldige som stjernerne på himlen, så der vil blive plads til alle.

Opgiv flere forsøg på en umyndiggørelse

[Eva Rothenborg.]

af befolkningen, hvis stadig tydeligere reaktioner imod denne umyndiggørelse er tolt dræbende for kunstens trivsel i det land, der, som det også er nævnt, har fostret en H. C. Andersen, en Henrik Pontoppidan, en Carl Nielsen, en Willumsen osv.

Kulturministeren må forstå, at forslaget fra forslagsstillerne er virkelig ærligt ment. Det er ikke, som der er nævnt, et pcproforetagende. Jeg ved godt, at kulturministerens nakkehår stritter vildt, når min kollega vandrer ind og, som kulturministeren opfatter det, tramper med træskostøvler rundt i de omhyggeligt opdyrkede blomster i kulturrens og kunstens have. Men hvis man i stedet for forsøger at opfatte det som et udtryk for den folkelige modstand, jeg tidligere har nævnt, imod, at nogle få udvalgte skal opkaste sig til smagsdommere på hele befolkningens vegne og for deres pengemidler, så ville det være klogt i højere grad at gå ind på de tanker, som lovforslaget giver udtryk for, nu for tredje gang fremsat her, og se, om der ikke trods alt ligger så megen folkelig fornuft gemt i det, at man på et eller andet punkt kan indsnævre kløften så meget, at der bliver mulighed for en fornuftig drøftelse. Trods alt må vi jo sige, at *ars gratia artes* må ikke ændres til *ars gratia res publica*.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthæsen):

Jeg tror faktisk godt, man kunne få en dialog i gang med fru Eva Rothenborg — mere end med hr. Poulsgaard — men det er jo ikke rigtigt, at det er nogle få udvalgte. Der er lavet en ny ordning, og i modsætning til tidligere, hvor det var de samme mennesker, der altid sad, så er der stadig væk en rotation blandt dem, så det ikke bliver en bestemt tendens, men det bliver bredere, hvem der sidder og bestemmer, hvad der skal støttes. Det er kunstkyndige, men hvem skulle ellers bestemme?

Det, man foreslår, er, at man afskaffer tingene, men man kommer ikke med et forslag i stedet. Man kommer ikke og siger: her er en konstruktiv løsning på, hvordan vi synes det skal være. Den eneste løsning er bare: det skal afskaffes. Det er ingen løsning. Det synes jeg altså man skulle tage

med. Der er ikke noget formynderi i det.

Når fru Eva Rothenborg siger, at det er dem, der gør os til slaver i en falsk fornemmelse af tryghed, så må jeg sige, at når det interesserer befolkningen så lidt, så kan det ikke være dem, der gør os til slaver i en falsk tryghed. Nej, hvem er det, der gør os til slaver i en fornemmelse af falsk tryghed? Er det ikke snarere hele den kommercielle underholdningsindustri, dem, som virkelig taler om ønskedrømme og alt det, som ikke er realistisk? Men dér har man ikke noget at sige. Dér er man ikke modstander. Jeg synes nok, det var her, man skulle sætte ind, i stedet for at tale om, at man nægter befolkningen rådighed over dens midler.

I den forbindelse vil jeg da gerne sige, siden den krone og halvtreds øre blev fremdraget, at det er støtten ikke engang oppe på. Det er mindre end 1 pct. af statens samlede udgifter, der går til kulturaktiviteter, med biblioteker, med museer, med musik, med film, med teater, med alle disse ting. Man kan være imod det, men det er til syvende og sidst ikke det, som løser Danmarks økonomiske problemer, det må én gang kunne slås fast.

Jeg synes ikke, det er helt rigtigt at fremdrage et citat af Johan Rohde, som var en fremragende maler og en fremragende far, og en tidligere departementschef også, det er ikke helt rimeligt at drage frem en bestemt polemik om ældre kunst—moderne kunst og sige: kunst er et håndværk som alle andre. Jeg mener, at håndværket i kunsten er en vigtig ting, men så kommer der det, der ligger over håndværket, for ellers kunne vi alle sammen lave det samme som kunstnerne. Det er det, der er forskellen mellem kunstnerne og os, at de har én dimension mere, end vi andre har.

Derfor, og på baggrund af det, jeg her har sagt, skal jeg da glæde mig over afvisningen af fremskridtspartiets forslag.

Jeg skal gerne sukke sammen med fru Mette Madsen, for jeg ville også gerne se en løsning, men jeg tror det er rigtigt, som der er sagt fra andre sider, at det nok er for tidligt at komme med et endeligt lovforslag. Der er ting, vi skal overveje, der er ting, vi skal igennem. Bl. a. var hr. Bernhard Baunsgaard inde på nogle af tingene ved at

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

nævne de livsvarige ydelser, altså hædersgaverne. Jeg er meget inde på de samme tanker. Jeg tror ikke, man skal have særlige, faste ydelser på finansloven og hædersgaver. Jeg tror, vi skal frem til en ensartet ordning for alle.

Der ligger i øjeblikket nye ordninger til overvejelse i Sverige, og der ligger også nye forslag i Norge, og jeg må indrømme, at jeg synes, det er godt — det har vi også gjort inden for det nordiske kultursamarbejde i det nordiske kulturministerråd — at vi diskuterer disse ting meget og prøver på at finde frem til ensartede ordninger i de forskellige lande, så langt det kan gøres, under hensyntagen til de særlige forudsætninger, der måtte være.

Jeg er da enig i, at vi skal sikre disse ting på en sådan måde, at der bliver plads til eksperimenter, også til det, som ikke er i overensstemmelse med det store flertal. Ærlig talt, hvis vi ser på det, har vi så ikke alle oplevet det? Jeg tror, hr. Bernhard Baunsgaard og jeg er tilstrækkeligt gamle til at huske, at der var engang en maler, der hed Lundstrøm; der rejste sig en proteststorm, da han blev udnævnt til professor ved kunstakademiet. I dag er det ikke bare i Danmark, men i Europa, at man omtaler ham som en af sin samtids store malere. Vi kan nævne en anden, og det er en af dem, der er iblandt os, professor Freddie, som oven i købet fik fængselsstraf i 1930'erne, og som for et par år siden blev udnævnt til professor ved kunstakademiet — under begejstret hyldelse selv fra Jydske Tidende, og kan man så nå højere? Eller vi kan nævne Bertolt Brecht, som man måske ikke engang forstod i Danmark i 1930'erne, som i dag spilles og ses af folk over hele verden.

Hvem er vi, der i samtiden kan bestemme, at den er stor, og den er ikke stor? Der skal være plads til eksperimentet, der skal være plads til muligheden. Det er derfor, vi har en Statens Kunstfond, det er derfor, vi har en teaterlov, det er derfor, vi har alle de andre ting, som vi skal have.

Jeg lyttede med interesse til hr. Lembourns indlæg, og jeg synes, der var spændende ting i det. Jeg vil meget gerne senere nærmere diskutere spørgsmålet om demokratisering af kultur- og kunstpolitikken. Jeg er ikke sikker på, at kunst kan demokratiseres.

Kunst er ikke demokrati, hverken til venstre eller til højre. Kunsten er sig selv. Derimod kan vi diskutere demokratisering af kunstformidlingen, af kulturformidlingen. Men jeg tror, kunsten er uafhængig. Den kan man ikke spørre inde.

Jeg var glad for de bemærkninger, fru Hanne Reintoft gjorde. Jeg tror, der er noget meget rigtigt i det, der blev sagt om: hvad er det, vi har gjort fejl? Hvad er det, vi ikke har løst? Ja, jeg tror nok, jeg har en lille ende af det, og det gælder de fleste af os. Vi troede, at samtidig med at den materielle levestandard steg, så kom interessen for kulturen og kunsten af sig selv. Jeg tror, vi kom for sent op på mærkerne i forhold til de musiske fag i skolerne og på en lang række andre områder. Man må nok sige, at med den debat, vi har i øjeblikket, så kan man sige, at klokken er 3, slaget er tabt, men der er måske tid til at vinde et nyt, hvis alle progressive kræfter går sammen om at vinde det slag. Det er i og for sig det, jeg skal sige.

Jeg har været inde på de bemærkninger, som hr. Wilhjelm kom med, og jeg tror ikke, vi skal gå dybere ind i debatten om Solvognen — men de fik da deres penge.

Lembourn (KF):

Det er jo ikke tiden, hvor vi skal have denne kulturdebat, men jeg synes dog lige for en sikkerheds skyld, at jeg gerne vil sige til ministeren, at det er da klart: kunstneren er ikke i sit arbejde i den forstand et demokratisk væsen, det kan ikke lade sig gøre. Han er en ener. Men det, jeg tænker på, er formidlingen. Her synes jeg, vi på to områder har gjort nogle meget nyttige erfaringer. Jeg synes, at den københavnske teaterordning, Arte-ordningen, har vist, at i det øjeblik vi bruger kulturpolitikken til at støtte, man kunne godt sige publikum, ved at man kan komme billigt i teatret, har vi skabt et teaterpublikum i det storkøbenhavnske område, som er fantastisk. Jeg tror, tallet er nogenlunde rigtigt, det er vist noget med, at for 10 år siden solgte man et sted mellem 30.000 og 40.000 billetter. I dag er man oppe i nærheden af 800.000. Det er en vidunderlig ting, at det er sket. Det er det, jeg mener med en demokratisering af kunsten, altså formidlingen. Det er det, det drejer sig om, og det er dér, jeg tror vi kan gøre noget

[Lembourn.]

ved, at vi bringer flere møder i stand mellem kunstværket og kunstneren og publikum, bl. a. som vi har gjort på teaterområdet. Derved åbner vi altså publikums øjne for kulturpolitikens værdi, og derved skaber vi en folkelig opbakning for den, så vi har mulighed for at føre kulturpolitik også på mange andre områder og bl. a. give eksperimentet en chance. Det er altså det, jeg tænker på med en demokratisering.

Eva Rothenborg (FP):

Jeg beklager meget, at jeg kom til at glemme at nævne kulturministerens eget forslag før. Det smuttede i farten. Jeg må sige, at rent principielt ville fremskridtspartiet gå imod yderligere udsættelse af denne diskussion, men jeg kan forstå på kulturministerens bemærkninger, at det er meget nært forestående, og at man barsler med denne redegørelse fra udvalget inden for meget få måneder, og hvis jeg her fra talerstolen kunne få kulturministerens ord for, at det virkelig kommer til at ske inden for dette folketingsår, som jo i realiteten kun drejer sig om ganske få måneder, så vil jeg bringe det videre til min gruppe og foreslå en revision af den opfattelse, at vi skal stemme imod ministerens lovforslag.

Jeg vil kun lige nævne, at jeg er ganske enig med kulturministeren vedrørende den kommercielle kunst, som jeg betragter som døvende narkotika og eskapisme — den måtte gerne blive afskaffet for mig. Men også på det område, når det gælder kunsten, er information bedre end pådutning. Vi har tidligere på dagen i den forrige debat sagt, at information er bedre end et forbud. Det er stadig væk informationen, det bør stå på.

Med hensyn til det, der hæver sig over håndværket, vil jeg sige: ja men hvem skal afgøre, hvad det er, der hæver sig, og hvornår et håndværk pludselig fremstår som kunst? Det er dette udefinerbare, det er malerkunst, det er musik, det er foto, det er hvad som helst. Men jeg vil stadig fastslå, at det må i det store og hele være befolkningen, der afgør det.

Når hr. Lembourn nævner, at vi må gøre mere for at bringe kunsten ud til befolkningen, for at få formidlet den, så er der et eller andet forkert i det, i det faktum, at vi i dag

med bedre kommunikationsmidler, tekniske og alle mulige andre, ikke er i stand til med kunsten at nå ud til befolkningen dér, hvor man i tider, hvor det var langt vanskeligere, havde en langt større opbakning af kunsten i befolkningen. Der er altså et problem, som jeg desværre ikke kan tage stilling til, for jeg ved ikke, hvori det ligger, men der er altså noget, der er blevet galt, for det burde være langt nemmere i dag, end det var for bare 100 år siden, og for 100 år siden var faktisk den fattigste bonde mere kunstinteressert end — hvad skal vi sige — grosseren er i dag.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Nu kender jeg desværre ikke niveauet for kunstinteressen hos grossererne i dag, men jeg kan i hvert fald forsikre fru Eva Rothenborg for, at kunstinteressen hos bønder for 100 år siden var meget lille, for da var de først og fremmest optaget af at skaffe det daglige levebrød. Må jeg anbefale fru Eva Rothenborg at læse noget historie.

Måtte jeg sige til de bemærkninger, kulturministeren kommer med, at kulturministeren er overordentlig venlig og overbærende, når han mener, der kan føres en udbyttegivende samtale med fremskridtspartiet, repræsenteret ved fru Eva Rothenborg. Jeg tvivler stærkt på, at der kan komme noget kulturvenligt ud af det, når man er parat til at optræde på hr. Poulsgaards og — jeg kan ikke huske, hvad der blev sagt om de 3-4 andres vegne.

Må jeg derefter takke kulturministeren for bemærkningerne om, at hædersgaverne indgår i overvejelserne. Men for at der ikke skal være nogen misforståelse, så vil jeg gerne understrege, at det, jeg sagde — og det, som jeg håber på at man får ind i disse overvejelser — er, at det må være det væsentligste, at vi støtter de endnu udøvende kunstnere, også selv om vi skal flytte pengene fra nogle af de hædersgaver, vi har, uden at vi dermed behøver at stryge hele institutionen.

Desværre havde kulturministeren ikke tid til at kommentere de bemærkninger, jeg kom med, da jeg citerede hr. Ejler Koch, at dette at lade en jurist gå ind måtte nærme sig grundlovsbrud. Men vi får jo lejlighed til at tage det op senere.

Og så håber jeg inderligt, at både hr.

[Bernhard Baunsgaard.]

Lembourn og kulturministeren har ret, når de er så glade for den nye teaterlov. Der er vist andre, der har skrevet om den og har frygtet for, at teaterloven først og fremmest skal blive en lov om røde lygter, forstået på den måde, at der vel er en fare for popularisering i den, en for stærk popularisering. Jeg håber, at den optimisme, som kom frem her, er berettiget, og jeg håber, at pessimisterne ikke har ret. Det var også derfor, vi i sin tid stemte for den teaterlov.

Eva Rothenborg (FP):

Jeg noterer, at hr. Bernhard Baunsgaards rektorstemme som sædvanlig advarer svage sjæle imod at forsøge på med fremskridtspartiet som partner inde i den store helhed at nå det fællesskab i folketingsarbejdet, som en eller anden dag må og skal blive en naturligt og nødvendig forudsætning for, at hele befolkningen — hvad enten grupperne har det ene eller det andet modsætningsforhold — skal forstå, hvad vi laver. Men jeg opfatter også hr. Bernhard Baunsgaards bemærkninger som en advarsel imod at gøre hans eget parti endnu mere ubetydeligt, end det i forvejen er.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiassen):

Jeg har kun én bemærkning til fru Eva Rothenborg, som jeg altså stadig væk tror man kunne få en dialog i stand med i stedet for med hr. Poulsgaard, men det gælder ikke hele fremskridtspartiet, det vil jeg gerne gøre opmærksom på. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at jeg vil fremme den rede-gørelse så meget som muligt, helst i indeværende samling, men der er selvfølgelig praktiske forhold, svar, vi skal have fra forskellige organisationer, inden vi kan lave den sådan, at den giver et fuldgyldigt billede.

Dernæst skal jeg blot sige til hr. Bernhard Baunsgaard, at grunden til, at jeg ikke nævnte det andet spørgsmål, ganske simpelt var, at jeg ikke helt var klar over, hvilken sag det var. Det har jeg fået at vide nu, og jeg vil godt sige, at jeg er fuldstændig mit ansvar bevidst i, at jeg har bedt kammeradvokaten komme med den udtalelse, sådan at vi har et klart juridisk grundlag. Der har jeg været i fuldstændig overensstemmelse med

flertallet i folketingets kulturudvalg i at gå den vej.

Endelig skal jeg sige, at i diskussionen om den storkøbenhavnske landsdelssceneordning er det ikke rimeligt at tage programudvalget eller -udbuddet, for det er lavet på et tidspunkt, hvor denne ordning ikke var vedtaget, og det kunne ikke ændres efter juni måned sidste år. Det, der bliver interessant at se, er, hvordan udbuddet bliver, nu hvor ordningen er gennemført og kommer til at virke fra den 1. april og i næste sæson. Det er dér, det er interessant at se det.

Formanden:

Jeg går ud fra, at de, der har bedt om ordet, har gjort det for at udtale sig om de foreliggende lovforslag.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil udtale mig om ministerens lovforslag nr. 134, idet der i bemærkningerne hertil er noget, som jeg finder meget væsentligt. I denne forbindelse er det jo de principper, der skal gælde for vor kunststøtte, som ministeren kommer ind på i bemærkningerne. Der vil jeg gerne sige, at et frit princip om at støtte kunst udelukkende på kvalitet ødelægges, hvis man sætter en kammeradvokat eller en anden jurist til at afgøre, hvad der skal have kultur støtte i dette land. Det kan ikke være rigtigt, når ministeren siger, han har kulturudvalgets støtte til det. Det har aldrig været vedtaget i kulturudvalget. Derfor kan jeg naturligvis heller ikke hævde, at kulturudvalget går imod det; jeg ved bare, at der har været fremsat et lovforslag i dette folketing af kristeligt folkeparti, og at et flertal i folketinget udtalte sig imod at indføre censur.

Mette Madsen (V):

Jeg synes, jeg for god ordens skyld, inden vi slutter denne debat, lige vil sige, at man måske nok generaliserer for meget, når man simpelt hen udnævner alt, hvad der hedder kommerciel kunst, til det rene skidt. Der findes også inden for den del af vort kunstliv mange meget udmærkede ting. Der er også meget, der er meget dårligt, men man kan ikke bare generalisere og sige, at det hele er skidt. Jeg vil også sige, at det vel

[Mette Madsen.]

kan være meget svært overhovedet at trække grænsen mellem de to områder; de flyder meget over i hinanden.

Og så vil jeg ikke undlade at nævne, at der via Koda-afgifterne fra de kommercielle kunstnere, kunstfremstillere, tilflyder det højere kunstliv ganske betydelige beløb hvert år, bl. a. gennem den kulturelle fond.

(Kort bemærkning).

Lembourn (KF):

Man må jo ikke referere fra udvalgene, men jeg går ud fra, det er korrekt, når jeg oplyser, at ved det udvalgmøde, hvor man støttede ministerens ønske om en juridisk udtalelse, var der et flertal i udvalget, der stod bag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 20. januar kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om visse institutioner inden for åndssvageforsorgen [af Poul Dam m. fl.].

2) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om dagpenge ved sygdom og fødsel [af Ebba Strange m. fl.].

3) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel [af Ritta Ahm m. fl.].

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af adoptionsloven. (Undersøgelse i adoptionsager).

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. [af Ritta Ahm m. fl.].

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om præstehøjskolen.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste formanden til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 15.52.